

Tantárgy neve:

ÍRÁSBELISÉG ÉS KÉPI ÁBRÁZOLÁS A TÖRTÉNELEMBEN (SEGÉDTUDOMÁNYOK)

Kredit:	Félév:	Óraszám:	Óratípus:	Értékelés:
3	1	2	Előadás	X
				Kollokvium
				X

Kompetenciák (1–2.) és a tantárgy leírása (3):

1. Tudományterületek szemléletmódja, kutatási eljárásai, olvasás-szövegértés, információfeldolgozás, iskolán kívüli készségek integrálása, önálló ismeretszerzés.
2. Tananyagok, taneszközök, információforrások, digitális anyagok kezelése; szemléltetés; források prezentálása, új kommunikációs-információs technológiák.
3. A tantárgy a BA-ban elsajátított segédtudományi stúdiumokra építve a történelemnek elsősorban a közép- és újabb kori írásos forrásaira és a történeti jelenségek, személyek, események képi ábrázolására (történeti ikonográfia) fókuszál. A hallgatók megismerik a legfontosabb forrástípusokat, a forrást kibocsátó kormányzati szervek, egyéb joghatóságok, írásszervek (egyházi intézmények, kancellária, joghatóságok stb.), magánszemélyek írásbeliségének jellemzőit (nyelv, paleográfia, írásktatás stb.). A kurzus a hivatali és magán-nyelvhasználat (latin és német mint lingua franca, nemzeti nyelv, anyanyelv és liturgikus nyelv), a nyelv és írás kapcsolatának vizsgálata mellett kitér az írástudás, alfabetizáció kérdésére is. Kiemelten tárgyalja a nyomdák és könyvkiadás, sajtó történetét, a nyomtatványok klasszifikációját, majd a történettudományban játszott szerepüket. A történeti ikonográfia tárgyalásánál a korstílusok és művészeti irányzatok fő jellemzői, illetve a legfontosabb műfajok alapjainak megismertetése után (festészet, plasztika, sokszorosított grafika, rajz stb., ideértve a fotó és a mozgókép, filmművészet, média és internet alkotásait is) a történelem ábrázolásának, illusztrálásának és népszerűsítésének problémakörével foglalkozunk, kiemelve a forráskritika meghatározó szerepét a történettudomány művelésében és a történelem ábrázolásának területein.

Kötelező és ajánlott olvasmányok:

Hudi József: Alfabetizáció és népi írásbeliség a 18–19. sz.-ban = *Rubicon* 6. (1990) 16–19.
Jakó Zsigmond: *Írás, könyv, értelmiség. Tanulmányok Erdély történelméhez*. Kriterion, Bukarest, 1976

Madas Edit–Monok István: *A könyvkultúra Magyarországon*. Balassi, Budapest, 1998
A magyar hivatali írásbeliség fejlődése 1181–1981. Szerk. Kállay István. (*Magyar Herold. Forrásközlő, családtörténeti és címertani évkönyv* Nr. 1.) ELTE, Budapest, 1984

Mikó Árpád–Sinkó Katalin (szerk.): *Történelem-kép. Szemelvények múlt és művészet kapcsolatából Magyarországon*. Kiállítási katalógus (Magyar Nemzeti Galéria 2000. márc. 17–szept. 24.) Budapest, 2000

Cennerné Wilhelmb Gizella: *A Zrínyi család ikonográfiája*. Balassi, Budapest, 1997

Föglein Antal: A vármegyei jegyzőkönyv = *Levéltári Közlemények* 16. (1938) 142–167.

Galavics Géza: *Kössünk kardot az pogány ellen. Török háborúk és képzőművészet*. Képzőművészeti, Budapest, 1986

Pallai Mária: Történelem, képek, képzetek = *Klió* 13. (2004)/2.

Rózsa György: *Magyar történetábrázolás a 17. században*. Budapest, 1973

Özönvíz. (Írta: Henryk Sienkiewicz). R: Jerzy Hoffman, 1974. Fesztivál Film–DVD. 2000

Tájékoztató: *História* és *Rubicon* c. folyóiratok, www.mult-kor.hu; ANNO Online

Történelmi Magazin: www.an-no.hu

Tantárgyfelelős: Gyulai Éva**A tárgy oktatója: Gyulai Éva, Tóth Péter**